

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของ
คนงาน รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของ
คนงานฟาร์มเลี้ยงไก่ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน รวบรวมข้อมูล
โดยการสัมภาษณ์ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2548 ผลการศึกษานำเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบคำ
บรรยาย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้หวัดนก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 92 คน ผลการศึกษาพบว่า
กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.5 และเพศชาย ร้อยละ 43.5 มีอายุระหว่าง 31-45 ปี ร้อยละ
41.3 รองลงมา คืออายุระหว่าง 46-60 ร้อยละ 32.6 ส่วนใหญ่มีเชื้อชาติไทย ร้อยละ 89.1 รองลงมา
คือ ไทยใหญ่ ร้อยละ 8.7 และกะเหรี่ยง ร้อยละ 2.2 กลุ่มตัวอย่างไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 8.7
ส่วนที่เรียนหนังสือพบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 68.4 รองลงมาคือ
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 9.8 และ ดังแสดงตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ เชื้อชาติและระดับการศึกษา

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	52	56.5
ชาย	40	43.5
อายุ (ปี)		
15-30	17	18.5
31-45	38	41.3
46-60	30	32.6
61 ปี ขึ้นไป	7	7.6
(อายุน้อยที่สุด 17 ปี มากที่สุด 67 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 42 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11 ปี 3 เดือน)		
เชื้อชาติ		
ไทย	82	89.1
ไทยใหญ่	8	8.7
กะเหรี่ยง	2	2.2
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	8	8.7
ประถมศึกษา	63	68.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	9	9.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	7.6
อนุปริญญาหรือปวส.	2	2.2
ปริญญาตรี	3	3.3

กลุ่มตัวอย่างทำงานในฟาร์มไก่ที่ตั้งอยู่ในอำเภอสันทรายมากที่สุด ร้อยละ 37.0 รองลงมาคืออำเภอสันกำแพง ร้อยละ 13.0 และอำเภอแม่ริม ร้อยละ 12.0 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็น คนงานที่ทำงานอยู่ในฟาร์มไก่ไข่ ร้อยละ 60.9 และฟาร์มไก่เนื้อ ร้อยละ 39.1 ซึ่งมีระยะเวลาการทำงานในฟาร์มไก่มากที่สุดคือ 1-5 ปี ร้อยละ 44.6 รองลงมาคือน้อยกว่า 1 ปี และ 16 – 20 ปี ร้อยละ 13.0 เท่ากัน ดังแสดงตามตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ ประเภทของฟาร์มไก่และ ระยะเวลาที่เลี้ยงไก่

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
อำเภอ		
สันทราย	34	37.0
สันกำแพง	12	13.0
แม่ริม	11	12.0
สันป่าตอง	10	10.8
กิ่งอำเภอแม่ออน	9	9.8
ดอยสะเก็ด	9	9.8
หางดง	7	7.6
ประเภทของฟาร์มไก่		
ไข่	56	60.9
เนื้อ	36	39.1
ระยะเวลาที่ทำงานในฟาร์มไก่ (ปี)		
< 1	12	13.0
1 – 5	41	44.6
6 – 10	19	20.7
11 – 15	6	6.5
16 – 20	12	13.0
21 – 25	2	2.2

(ระยะเวลาที่ทำงานน้อยที่สุด 1 เดือน มากที่สุด 25 ปี)
ระยะเวลาที่ทำงานเฉลี่ยเท่ากับ 7 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6 ปี 7 เดือน)

กลุ่มตัวอย่างไม่ได้เลี้ยงสัตว์ปีกที่บ้าน ร้อยละ 90.2 ส่วนกลุ่มที่เลี้ยงสัตว์ปีกที่บ้านนั้น ร้อยละ 9.8 พบว่าเป็นไก่พื้นเมือง ร้อยละ 8.7 และนก ร้อยละ 1.1 ดังแสดงตามตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเลี้ยงสัตว์ปีกที่บ้าน

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
การเลี้ยงสัตว์ปีกที่บ้าน		
ไม่เลี้ยง	83	90.2
เลี้ยง	9	9.8
ไก่พื้นเมือง	8	8.7
นก	1	1.1

กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนก ร้อยละ 85.9 และไม่เคยได้รับความรู้ ร้อยละ 14.1 โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้จากโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 53.3 รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 47.8 และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 33.7 ดังแสดงตามตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนกและแหล่งที่ให้ความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนก

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
เคยได้รับความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนก		
เคย	79	85.9
ไม่เคย	13	14.1
แหล่งที่ให้ความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนก*		
โทรทัศน์	49	53.3
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	44	47.8
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	31	33.7
หนังสือพิมพ์	23	25.0
วิทยุ	15	16.3
ผู้ประกอบการ	14	15.2
บุคคลในครอบครัว	13	14.1
เพื่อน	3	3.3

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สำหรับการติดตามการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้มีการติดตามการแพร่ระบาด ร้อยละ 65.2 และไม่ได้ติดตามการแพร่ระบาด ร้อยละ 34.8 โดยกลุ่มตัวอย่างได้ติดตามการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกจากโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 59.8 รองลงมาคือจากวิทยุ ร้อยละ 9.8 และจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 7.6 ดังแสดงตามตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการติดตามการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก และแหล่งที่ติดตามการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
ติดตามการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก		
ติดตาม	60	65.2
ไม่ได้ติดตาม	32	34.8
แหล่งที่ติดตามการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก*		
โทรทัศน์	55	59.8
วิทยุ	9	9.8
หนังสือพิมพ์	7	7.6
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	4	4.3
เจ้าหน้าที่บริษัท	4	4.3
ผู้ประกอบการ	3	3.3
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3	3.3
บุคคลในครอบครัว	1	1.1

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สำหรับการบันทึกการผ่านเข้าและออกฟาร์มนั้นพบว่า ฟาร์มเลี้ยงไก่มีการบันทึกการผ่านเข้าและออกฟาร์ม ร้อยละ 85.9 และพบว่าทุกฟาร์มมีบริเวณเฉพาะสำหรับการทำลายซากไก่ โดยผู้ที่เป็นคนทำลายซากไก่นั้น พบว่าคนงานเป็นผู้ทำลายซากไก่ ร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ ทั้งคนงานและเจ้าของฟาร์มเป็นผู้ทำลายซากไก่ ร้อยละ 34.8 และเจ้าของฟาร์มเป็นผู้ทำลายซากไก่ ร้อยละ 16.3 ดังแสดงตามตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการบันทึกการผ่านเข้าและออกฟาร์ม การมีบริเวณเฉพาะสำหรับการทำลายซากไก่ และผู้ทำลายซากไก่

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
มีการบันทึกการผ่านเข้าและออกฟาร์ม		
มี	79	85.9
ไม่มี	13	14.1
มีบริเวณเฉพาะสำหรับการทำลายซากไก่		
มี	92	100.0
ผู้ทำลายซากไก่		
คนงาน	45	48.9
เจ้าของฟาร์ม	15	16.3
คนงานและเจ้าของฟาร์ม	32	34.8

สำหรับการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อนั้น พบว่ามีการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อกับคนที่ผ่านเข้าและออกจาก
 โรงเรือน ร้อยละ 96.7 และมีการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อกับรถที่ผ่านเข้าและออกจากฟาร์ม ร้อยละ 98.1
 ดังแสดงตามตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อกับคนที่ผ่านเข้าและ
 ออกโรงเรือน และการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อกับรถที่ผ่านเข้าและออกฟาร์ม

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
การใช้น้ำยาฆ่าเชื้อกับคนที่ผ่านเข้าและออกโรงเรือน		
มี	89	96.7
ไม่มี	3	3.3
การใช้น้ำยาฆ่าเชื้อกับรถที่ผ่านเข้าและออกฟาร์ม		
มี	91	98.9
ไม่มี	1	1.1

สำหรับการทราบถึงการควบคุมเมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนกนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบว่าฟาร์มไก่ไม่เคยอยู่ในเขตควบคุม ร้อยละ 68.3 เคยอยู่ในเขตควบคุม ร้อยละ 20.8 และไม่ทราบว่าอยู่ในเขตควบคุมหรือไม่ ร้อยละ 10.9 ส่วนการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดนกนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 72.8 และไม่เคยได้รับคำแนะนำ ร้อยละ 27.2 ดังแสดงตามตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทราบถึงการควบคุมเมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนก และการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดนก

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n=92)	ร้อยละ
การควบคุมเมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนก		
เคย	19	20.8
ไม่เคย	63	68.3
ไม่ทราบ	10	10.9
การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดนก		
เคย	67	72.8
ไม่เคย	25	27.2

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก

จากการศึกษาทางด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ แหล่งรังโรคและวิธีการติดต่ออยู่ในระดับดี ร้อยละ 53.3 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 40.2 ส่วนความรู้เกี่ยวกับอาการแสดงโรคไข้หวัดนกในคนและในสัตว์อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 38.0 ในระดับดี ร้อยละ 37.0 ส่วนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับดี ร้อยละ 95.9 และมีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกโดยรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 52.2 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 42.4 ดังแสดงตามตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ แหล่งรังโรคและวิธีการติดต่อ อาการแสดงโรคไข้หวัดนกในคนและในสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก และความรู้โดยรวมเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก

ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก	ระดับความรู้		
	ดี จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)
ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ แหล่งรังโรคและวิธีการติดต่อ	49 (53.3)	37 (40.2)	6 (6.5)
ความรู้เกี่ยวกับอาการแสดงโรคไข้หวัดนกในคนและในสัตว์	34 (37.0)	35 (38.0)	23 (25.0)
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก	88 (95.7)	4 (4.3)	0
ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก โดยรวม	48 (52.2)	39 (42.4)	5 (5.4)

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ แหล่งรังโรคและวิธีการติดต่อโรคไข้หวัดนก โดยตอบถูกต้องมากที่สุด ใน 3 อันดับแรกคือ สัตว์ต่างๆ โดยเฉพาะนก เป็ด สุกร หรือแม้แต่หนู อาจเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคไข้หวัดนกเข้าสู่ฟาร์มได้ โดยตอบถูกต้อง ร้อยละ 96.7 รองลงมาคือคนที่เข้ามาในฟาร์มเช่น คนงาน เจ้าของฟาร์มหรือผู้อื่น สามารถเป็นพาหะนำโรคไข้หวัดนกได้ และคนที่เสี่ยงต่อการติดโรคไข้หวัดนกเช่น คนเลี้ยงไก่ คนฆ่าไก่ คนขนส่งไก่หรือไข่ ร้อยละ 95.7 เท่ากัน รถขนส่งต่างๆที่เข้ามาในฟาร์ม สามารถเป็นพาหะนำโรคไข้หวัดนกได้ และน้ำที่ใช้ในฟาร์ม รวมถึงวัสดุรองพื้น แกลบ และอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในโรงเรือน สามารถเป็นพาหะนำโรคไข้หวัดนกได้ ร้อยละ 94.6 เท่ากัน

ส่วนเรื่องทีกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ แหล่งรังโรคและวิธีการติดต่อโรคไข้หวัดนก โดยตอบถูกต้องน้อยที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ เชื้อไข้หวัดนกจะทำให้เฉพาะสัตว์ปีกเท่านั้น ที่เกิดโรคไข้หวัดนกได้ โดยตอบถูกต้อง ร้อยละ 32.6 รองลงมาคือ การสัมผัสโดนน้ำลาย น้ำตาหรืออุจจาระของไก่ที่ป่วย ไม่สามารถทำให้ติดโรคไข้หวัดนกได้ ร้อยละ 53.3 และโรคไข้หวัดนกเกิดจากเชื้อไข้หวัดใหญ่ชนิดหนึ่ง ร้อยละ 60.9 ดังแสดงตามตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ แหล่งรังโรคและวิธีการติดต่อโรคไข้หวัดนก

ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ แหล่งรังโรคและวิธีการติดต่อโรคไข้หวัดนก	ตอบถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เชื้อไข้หวัดนก จะทำให้เฉพาะสัตว์ปีกเท่านั้น ที่เกิดโรคไข้หวัดนกได้*	30	32.6
2. เชื้อไข้หวัดนกพบได้เฉพาะในไก่เท่านั้น*	59	64.1
3. โรคไข้หวัดนกเกิดจากเชื้อ ไข้หวัดใหญ่ชนิดหนึ่ง	56	60.9
4. เชื้อไข้หวัดนกอาจติดต่อจากสัตว์มาสู่คน	80	87.0
5. เชื้อไข้หวัดนกพบได้ในน้ำมูก น้ำลาย เสมหะและอุจจาระของสัตว์ที่มีอาการป่วยด้วยไข้หวัดนก	78	84.8
6. เชื้อไข้หวัดนกสามารถถูกทำลายได้ด้วยความร้อน เช่น การปรุงอาหารให้สุก	80	87.0
7. การสัมผัสโดนน้ำลาย น้ำตาหรืออุจจาระของไก่ที่ป่วย ไม่สามารถทำให้ติดโรค ไข้หวัดนกได้*	49	53.3
8. ไก่ที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนก สามารถแพร่เชื้อมาสู่คน และทำให้ป่วยด้วยไข้หวัดนกได้	83	90.2
9. รถขนส่งต่างๆที่เข้ามาในฟาร์ม สามารถเป็นพาหะนำโรคไข้หวัดนกได้	87	94.6
10. น้ำที่ใช้ในฟาร์ม รวมถึงวัสดุรองพื้น แกลบ และอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในโรงเรือน สามารถเป็นพาหะนำโรคไข้หวัดนกได้	87	94.6
11. คนที่เข้ามาในฟาร์มเช่น คนงาน เจ้าของฟาร์มหรือผู้อื่น สามารถเป็นพาหะนำโรคไข้หวัดนกได้	88	95.7
12. สัตว์ต่างๆ โดยเฉพาะนก เป็ด สุกร หรือแม่แต่หนู อาจเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคไข้หวัดนกเข้าสู่ฟาร์มได้	89	96.7
13. คนที่เสี่ยงต่อการติดโรคไข้หวัดนกเช่น คนเลี้ยงไก่ คนฆ่าไก่ คนขนส่งไก่หรือไข่	88	95.7

*คำถามเชิงลบ

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับอาการแสดงโรคไข้หวัดนกในคน และในสัตว์ โดยตอบถูกต้องมากที่สุด ใน 3 อันดับแรกคือ บางครั้งโรคไข้หวัดนกไม่ทำให้ไก่บางตัวมีอาการ แต่โดยทั่วไปพบว่าไก่ในฟาร์มตายเป็นจำนวนมาก โดยตอบถูกต้อง ร้อยละ 94.6 รองลงมา คือคนที่มีร่างกายอ่อนแอและป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกสามารถเสียชีวิตได้ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ร้อยละ 92.4 และไก่ที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกจะมีอาการท้องเสีย ไม่กินอาหาร ไข่ลด ขนยุ่ง ซึม หรือมี ลักษณะผิดปกติไป ร้อยละ 67.4

ส่วนเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับอาการแสดงในคนและในสัตว์ โดยตอบ ถูกต้องน้อยที่สุดใน 3 อันดับแรกคือ คนที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกจะมีอาการคือ มีไข้สูง หนาวสั่น ปวด ศีรษะ อ่อนเพลีย มีน้ำมูก ไอ และเจ็บคอ ซึ่งมีอาการเริ่มแรกเหมือนไข้หวัดใหญ่ทั่วไป โดยตอบถูกต้องร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ นกและเป็ดอาจมีเชื้อ โดยที่ไม่แสดงอาการ ร้อยละ 54.3 และ ไก่ที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกจะมีอาการ ไอ จาม หายใจลำบาก น้ำตาไหล หน้าบวม หงอน เหนียง และหน้าแข้งบวมซ้ำ และมีจุดเลือดออก และ คนที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกต้องเสียชีวิตทุกราย ร้อยละ 64.1 เท่ากัน ดังแสดงตามตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับอาการแสดงโรค ไข้หวัดนกในคนและในสัตว์

ความรู้เกี่ยวกับอาการแสดงโรคไข้หวัดนกในคนและในสัตว์	ตอบถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ไข้หวัดที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกจะมีอาการ ไอ จาม หายใจลำบาก น้ำตาไหล หน้าบวม หงอน เหนียงและหน้าแข้งบวมซ้ำ และมีจุดเลือดออก	59	64.1
2. ไข้หวัดที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกจะมีอาการท้องเสีย ไม่กินอาหาร ไข้ลด ขน ยุ่ง ซึม หรือมีลักษณะผิดปกติไป	62	67.4
3. นกและเป็ดอาจมีเชื้อ โดยที่ไม่แสดงอาการ	50	54.3
4. บางครั้งโรคไข้หวัดนกไม่ทำให้ไก่บางตัวมีอาการ แต่โดยทั่วไปพบว่าไก่ ในฟาร์มตายเป็นจำนวนมาก	87	94.6
5. คนที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกจะมีอาการคือ มีไข้สูง หนาวสั่น ปวด ศีรษะ อ่อนเพลีย มีน้ำมูก ไอ และเจ็บคอ ซึ่งมีอาการเริ่มแรกเหมือนไข้หวัด ใหญ่ทั่วไป	45	48.9
6. คนที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกต้องเสียชีวิตทุกราย*	59	64.1
7. คนที่มีร่างกายอ่อนแอและป่วยด้วยโรคไข้หวัดนกสามารถเสียชีวิตได้ เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ	85	92.4
8. โรคไข้หวัดนกที่รุนแรง จะทำให้เกิดปอดบวมและทำให้ระบบหายใจ ล้มเหลว	61	66.3

*คำถามเชิงลบ

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก โดยตอบถูกต้องมากที่สุดใน 3 อันดับแรกคือ ผู้ที่เข้าและออกจากโรงเรียนเลี้ยงไก่ ต้องผ่านระบบฆ่าเชื้อ เช่น ผ่านน้ำยาฆ่าเชื้อ เมื่อต้องสัมผัสไก่ที่สงสัยว่าป่วยหรือตายด้วยโรคไข้หวัดนก ต้องสวมถุงมือ หน้ากากอนามัยทุกครั้ง การป้องกันเชื้อโรค สามารถทำได้โดยการใช้ยาฆ่าเชื้อที่ถาดไข่ หรือภาชนะต่างๆที่ใช้กับไก่ทุกครั้งก่อนเข้าฟาร์ม และในการเผาไก่ที่ตายด้วยโรคระบาด ต้องมีสถานที่เผา และต้องใช้ไฟเผาซากจนหมด โดยตอบถูกต้อง ร้อยละ 100 เท่ากัน รองลงมาคือ เมื่อมีไก่ตายเป็นจำนวนมากต้องแจ้งให้กับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์โดยทันที ร้อยละ 98.9 และในการฝังไก่ที่ตายด้วยโรคระบาด ต้องฝังในบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึง และฝังใต้ผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร โดยต้องอยู่ห่างจากโรงเรียน ร้อยละ 96.7

ส่วนเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก โดยตอบถูกต้องน้อยที่สุดใน 3 อันดับแรกคือ เมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในพื้นที่ใกล้เคียง ท่านสามารถย้ายไก่ออกจากฟาร์ม เพื่อไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัยได้ตลอดเวลา โดยตอบถูกต้องร้อยละ 79.3 รองลงมาคือเมื่อมีการระบาดของไข้หวัดนกในฟาร์มอื่น บริเวณใกล้ฟาร์มที่ท่านทำงานอยู่ ท่านไม่จำเป็นต้องป้องกันตนเองเมื่อสัมผัสกับไก่ในฟาร์ม ร้อยละ 81.5 และเมื่อมีไก่ตายเป็นจำนวนมาก ผิดปกติ สามารถทำลายซากไก่ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนก การทำลายเชื้อในโรงเรียนทำได้โดยการฝังกลบหรือเผาอาหารสัตว์ที่เหลือ ล้างป้อน และมูลสัตว์ ร้อยละ 91.3 เท่ากัน ดังแสดงตามตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก	ตอบถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้ที่เข้าและออกจากโรงเรือนเลี้ยงไก่ ต้องผ่านระบบฆ่าเชื้อ เช่น ผ่านน้ำยาฆ่าเชื้อ	92	100.0
2. เมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในฟาร์มอื่น บริเวณใกล้ฟาร์มที่ท่านทำงาน อยู่ ท่านไม่จำเป็นต้องป้องกันตนเองเมื่อสัมผัสกับไก่ในฟาร์มท่าน*	75	81.5
3. เมื่อต้องสัมผัสไก่ที่สงสัยว่าป่วยหรือตายด้วยโรคไข้หวัดนก ต้องสวมถุงมือ หน้ากากอนามัยทุกครั้ง	92	100.0
4. เมื่อมีไก่ตายเป็นจำนวนมาก ต้องแจ้งให้กับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์โดยทันที	91	98.9
5. เมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนก จะมีหน่วยงานของรัฐ เข้ามาทำลายไก่ทุกตัวในพื้นที่	86	93.5
6. เมื่อมีไก่ตายเป็นจำนวนมากผิดปกติ ท่านสามารถทำลายซากไก่ด้วยตัวท่านเอง โดยไม่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ*	84	91.3
7. เมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนกในพื้นที่ใกล้เคียง ท่านสามารถย้ายไก่ออกจากฟาร์ม เพื่อไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัยได้ตลอดเวลา*	73	79.3
8. เมื่อมีการระบาดของโรคไข้หวัดนก การทำลายเชื้อในโรงเรือนทำได้โดยการฟังกลบหรือเผาอาหารสัตว์ที่เหลือ สิ่งปฏุนอน และมูลสัตว์	84	91.3
9. การป้องกันเชื้อโรค สามารถทำได้โดยการใช้น้ำยาฆ่าเชื้อที่ถาดไข่ หรือภาชนะต่างๆ ที่ใช้กับไก่ทุกครั้งก่อนเข้าฟาร์ม	92	100.0
10. ในการฝังไก่ที่ตายด้วยโรคระบาด ต้องฝังในบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึง และฝังใต้ผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร โดยต้องอยู่ห่างจากโรงเรือน	89	96.7
11. ในการเผาไก่ที่ตายด้วยโรคระบาด ต้องมีสถานที่เผา และต้องใช้ไฟเผาซากจนหมด	92	100.0

* คำถามเชิงลบ

จากการศึกษาทางด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับดี ร้อยละ 76.1 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 23.9 และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับดี ร้อยละ 79.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 20.7 และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกโดยรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 80.4 ดังแสดงตามตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับของพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกโดยรวม

พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก	ระดับพฤติกรรม		
	ดี จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)
พฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดนก	70 (76.1)	22 (23.9)	0
พฤติกรรมเกี่ยวกับการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก	73 (79.3)	19 (20.7)	0
พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกโดยรวม	74 (80.4)	18 (19.6)	0

จากผลการศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดนก พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันที่ปฏิบัติถูกต้องสูงใน 3 อันดับแรก คือ การรับประทานอาหารบริเวณฟาร์มไก่ โดยไม่เคยมีการปฏิบัติ ร้อยละ 100 รองลงมาคือการสังเกตอาการผิดปกติของตนเอง เช่น มีไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย มีน้ำมูก ไอ เจ็บคอ ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 98.9 และการรับประทานเนื้อไก่ที่ไม่สุก พบว่าไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 92.5

ส่วนพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดนก ซึ่งมีพฤติกรรมการป้องกันที่ปฏิบัติถูกต้องน้อยใน 3 อันดับแรก คือ การจุ่มรองเท้าด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หลังจากออกมาจากฟาร์มไก่ โดยไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 81.5 รองลงมาคือ การใช้มือเปล่าจับไก่ที่ป่วยหรือตาย โดยปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 35.9 และการอาบน้ำและฟอกสบู่ทันที เมื่อเสร็จจากการเข้าไปทำงานในโรงเรือน ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 27.2 ดังแสดงตามตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดนก

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคไข้หวัดนก	จำนวน (ร้อยละ)		
	ปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1. ท่านใช้มือเปล่าในการจับไก่ที่ป่วยหรือตาย*	33 (35.9)	47 (51.1)	12 (13.0)
2. ท่านล้างมือด้วยน้ำเปล่า และฟอกสบู่ทันที หลังจากที่มีการสัมผัสกับไก่ที่ป่วยและ/หรือตาย	86 (93.5)	4 (4.3)	2 (2.2)
3. ท่านอาบน้ำและฟอกสบู่ทันทีเมื่อเสร็จจากการเข้าไปทำงานในโรงเรือน	25 (27.2)	65 (70.7)	2 (2.2)
4. ท่านนำเสื้อผ้าที่สวมในการเข้าไปทำงานในโรงเรือน ซักรวมกับเสื้อผ้าปกติหรือรวมกับคนในบ้าน*	28 (30.4)	7 (7.6)	57 (62.0)
5. ท่านจุ่มรองเท้าด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หลังจากออกมาจากฟาร์มไก่	15 (16.3)	2 (2.2)	75 (81.5)
6. ท่านรับประทานอาหารที่ปรุงจากเนื้อไก่ที่ไม่สุก*	0	7 (7.6)	85 (92.4)
7. ท่านรับประทานไข่ที่ไม่สุก เช่น ไข่ลวก ไข่ดาว*	1 (1.1)	10 (10.9)	81 (88.0)
8. ในการกำจัดมูลไก่ ท่านใช้มือเปล่าในการเก็บและทำความสะอาด*	6 (6.5)	25 (27.2)	61 (66.3)
9. ท่านสวมเสื้อคลุมในการเข้าไปทำงานในโรงเรือน	54 (58.7)	18 (19.6)	20 (21.7)
10. ท่านสวมหน้ากากอนามัยในการเข้าไปทำงานในโรงเรือน	67 (72.9)	20 (21.7)	5 (5.4)
11. ท่านสังเกตอาการผิดปกติของตนเอง เช่น มีไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย มีน้ำมูก ไอ และเจ็บคอ	91 (98.9)	1 (1.1)	0
12. ท่านสังเกตอาการผิดปกติของไก่ในฟาร์มเช่น ไอ จาม หน้าบวม หายใจลำบาก น้ำตาไหลมาก หงอน เหนียงและหน้าแข้งบวม มีจุดชำเลือด	86 (93.5)	0	6 (6.5)
13. ท่านรับประทานอาหารในบริเวณฟาร์มไก่*	0	0	92 (100.0)

*คำถามเชิงลบ

สำหรับพฤติกรรมกำรป้องกันในเรื่องควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนคของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีพฤติกรรมกำรป้องกันที่ปฏิบัติถูกต้องสูงใน 3 อันดับแรก คือ การล้างภษณะที่ไ้กับไ้ก่อนนำเข้าฟาร์มเช่น ถาดไข่ ที่รองน้ำในฟาร์ม และเมื่อมีไ้ตายจะแจ้งให้กับเจ้าของฟาร์มทราบโดยมีการปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 100 เท่ากัน รองลงมาคือเมื่อมีไ้ตาย ท่านได้ทำลายด้วยการเผาหรือฝัง โดยชุดหตุลิกประมาณ 50 เซนติเมตร ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 98.9 และท่านมักจะเข้าไปในฟาร์มเลี้ยงไ้ของผู้อื่นโดยไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 95.7

ส่วนพฤติกรรมกำรควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนค ซึ่งมีพฤติกรรมกำรป้องกันที่ปฏิบัติถูกต้องน้อยใน 3 อันดับแรกคือ การอาบน้ำก่อนเข้าไปทำงานในโรงเรือนโดยมีการปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 8.7 รองลงมาคือ เมื่อออกจากโรงเรือนได้เปลี่ยนเสื้อผ้า โดยไม่สวมชุดที่ไ้ในโรงเรือน ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 30.4 และการเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนเข้าไปทำงานในโรงเรือน ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 38.0 ดังแสดงตามตาราง 15

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก

พฤติกรรมการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก	จำนวน (ร้อยละ)		
	ปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1. ท่านอาบน้ำก่อนเข้าไปทำงานในโรงเรียน	8 (8.7)	54 (58.7)	30 (32.6)
2. ท่านเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อนเข้าไปทำงานในโรงเรียน	35 (38.0)	23 (25.0)	34 (37.0)
3. ท่านเปลี่ยนรองเท้าและผ่านน้ำยามาเช็ด ก่อนเข้าไปทำงานในโรงเรียน	81 (88.0)	8 (8.7)	3 (3.3)
4. เมื่อท่านออกจากโรงเรียน ท่านอาบน้ำและพอกสบู่	26 (28.3)	64 (69.5)	2 (2.2)
5. เมื่อท่านออกจากโรงเรียนท่านเปลี่ยนเสื้อผ้า โดยไม่สวมชุดที่ใช้ในโรงเรียน	28 (30.4)	47 (51.1)	17 (18.5)
6. เมื่อท่านออกจากโรงเรียน ท่านยังสวมรองเท้าคู่มือที่ใช้ในโรงเรียน โดยไม่ได้ผ่านน้ำยามาเช็ด *	11 (12.0)	38 (41.3)	43 (46.7)
7. ท่านล้างภาชนะที่ใช้กับไก่ เช่น ถาดไข่ ที่รองน้ำในฟาร์ม	92 (100.0)	0	0
8. เมื่อมีไก่อตาย ท่านได้ทำลายด้วยการเผาหรือฝัง โดยชุดคลุมสีประมาณ 50 เซนติเมตร	91 (98.9)	0	1 (1.1)
9. เมื่อมีไก่อตาย ท่านแจ้งให้กับเจ้าของฟาร์มทราบ	92 (100.0)	0	0
10. ท่านได้ทำการกำจัดหรือป้องกันสัตว์พาหะที่อาจเป็นตัวนำเชื้อ เช่น หนู นก ไม่ให้เข้ามาในโรงเรียน	87 (94.6)	4 (4.3)	1 (1.1)
11. ท่านมักจะเข้าไปในฟาร์มเลี้ยงไก่ของผู้อื่น*	0	4 (4.3)	88 (95.7)

*คำถามเชิงลบ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับแบบสเปียร์แมน (Spearman's Rank correlation coefficient) เนื่องจากการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้พบว่าข้อมูลความรู้โรคไข้หวัดนกมีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

พบว่าความรู้โรคไข้หวัดนกโดยรวมและพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ($r_s = 0.20$) ดังแสดงตามตาราง 16

ตาราง 16 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก (r_s)
ความรู้โรคไข้หวัดนก	0.20*

* $p < 0.05$